

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВО

Атаманчук Елеонора Богдана, Топорівська Ярослава. Фундатори диригентсько-хорової підготовки студентів факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка.....	9
Багрій Владислав. Творчість Гулака-Артемівського в українській вокальній спадщині.....	16
Бардецький Володимир. Проблематика сучасної української авторської музики.....	21
Богатирьова Майя, Лупак Наталія. Вплив стародавніх культур на іспанський танець.....	26
Боднарчук Каріна, Машталер Ірина. Фестивалі та конкурси з хореографічного мистецтва: значення для професійного росту танцівників.....	35
Валькова Юля. Особливості роботи диригента в контексті виконавської інтерпретації хорових творів.....	41
Водяна Марія. Розробка регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства Тернопільщини.....	45
Волох Дмитро, Щур Людмила. Роль хореографічного мистецтва у формуванні національної ідентичності.....	52
Галела Христина, Щур Людмила. Національний вираз сучасної української пісенної естради: методологія питання.....	59
Гудкова Аліна. Декоративний живопис як можливість розвитку художнього бачення в дітей.....	65
Довгань Олександра, Водяна Валентина, Солонинка Тетяна. Роль акторської майстерності у створенні сценічного образу у хореографії.....	70
Доленко Катерина. Вплив традицій українського народного мистецтва на сучасне живописне мистецтво.....	76
Заліщук Анастасія. Використання сучасного танцю Contemporary Dance у процесі психологічної гармонізації особистості.....	79

**РОЗРОБКА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ
КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО
ТА ОРКЕСТРОВОГО ВИКОНАВСТВА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ**

Марія Водяна

*аспірантка III курсу спеціальності 025 Музичне мистецтво
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*

науковий керівник:

*доктор мистецтвознавства, професор
кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*

Олег Смоляк

У пропонованому матеріалі розглядається стратегічно важлива ініціатива по розробці Регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства, яка сприятиме підвищенню освітнього, культурного, соціального та економічного рівня регіону. Розробка такої програми базується на системному науковому аналізі, що дає можливість виявити основні етапи та особливості розвитку інструментальної культури регіону. Для розгляду пропонується проєкт Регіональної програми, структура якого містить: актуальність, мету, завдання, основні напрямки реалізації програми, матеріально-технічне та фінансове забезпечення, а також моніторинг та оцінку її впровадження.

Ключові слова: *музичне мистецтво, камерно-інструментальне виконавство, оркестрове виконавство, Тернопільщина, регіон, регіональна програма, освітній аспект, культурно-мистецький аспект, популяризація оркестрової музики.*

Розробка Регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства є актуальним і необхідним завданням для

забезпечення гармонійного культурного, освітнього та соціального розвитку регіону. Ця необхідність обумовлюється такими ключовими факторами: освітнім, культурно-мистецьким, соціальним, гуманітарним та економічним.

Освітній аспект сприятиме розширенню доступу до музичної освіти, відкриттю нових класів оркестрових інструментів і створенню регіональних шкіл інструментального виконавства (традиційно-народного та професійно-академічного). Камерно-інструментальне та оркестрове виконавство забезпечує молоді можливість розвивати свої музичні здібності, естетичний смак і загальну культуру. Програма може стати базою для системного виховання майбутніх професійних музикантів, диригентів і викладачів, що позитивно вплине на якість музичної освіти в регіоні. Інтеграція оркестрового виконавства у навчальні процеси загальноосвітніх закладів сприятиме культурному вихованню школярів через концертну діяльність, майстер-класи та інтерактивні заходи.

Культурно-мистецький аспект сприятиме збереженню національної та регіональної музичної спадщини, а також її популяризації серед різних поколінь, адже камерно-інструментальні та оркестрові колективи є носіями музичних традицій. До цієї частини програми відноситься також розвиток гастрольної та фестивальної діяльності. Підтримка місцевих інструментальних колективів дозволить організовувати регіональні фестивалі та тури, що сприятиме підвищенню культурного іміджу регіону. Програма може стати платформою для інноваційних експериментів, які поєднують як традиційне, так і академічне інструментальне виконавство із сучасними технологіями (мультимедійні концерти, електроінструменти тощо).

Соціальний фактор реалізації програми забезпечить розширення доступу до камерної та оркестрової музики для всіх верств населення, особливо у сільській місцевості та малих містечках, оскільки інструментальна музика є універсальною мовою, яка сприяє об'єднанню різних соціальних груп, національних меншин і поколінь. Залучення молоді до музичного виконавства сприяє запобіганню негативним явищам, таким як асоціальна поведінка, адикція (будь-яка залежність) чи ізоляція.

Гуманітарний аспект в цілому розглядається як вплив на формування культурної ідентичності. Оркестрове мистецтво допомагає зміцнювати регіональну ідентичність через репрезентацію національних музичних традицій. Також підтримка камерно-інструментального та оркестрового виконавства дозволить регіону брати участь у міжнародних проєктах, фестивалях та конкурсах, що сприятиме культурному діалогу.

Економічний аспект реалізації програми може виявлятися у розвитку креативної економіки, оскільки камерно-інструментальне та оркестрове виконавство є частиною індустрії культури, яка також може створювати робочі місця та сприяти економічному зросту. Успішні проєкти в галузі культури стимулюють фінансову підтримку з боку спонсорів та інвесторів. Ще один фактор – підвищення туристичної привабливості регіону. Концерти та фестивалі камерно-оркестрової музики можуть стати частиною туристичних програм, залучаючи гостей з інших областей і країн.

Розробка Регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства повинна базуватися на системному науковому аналізі, що дасть можливість виявити основні етапи та особливості розвитку інструментальної культури регіону.

Музично-інструментальне виконавство Тернопільщини має багатогранну історію, яка відображає культурні, освітні, соціальні та політичні процеси у цьому краї. Дослідженням музично-інструментальної культури цього регіону займалися в різні періоди В. Гнатюк (Гнатюк, 1896), А. Гуменюк (Гуменюк, 1972), Б. Водяний (Водяний, 1999; 2001), О. Смоляк (Смоляк, 2011), М. Євгенєва (Євгенєва, 2017), П. Іванов (Іванов, 1972), С. Стельмашук (Стельмашук, 2001) та ін.

Основні культурно-історичні етапи цього розвитку можна окреслити так:

- народно-фольклорний етап (XIV–XVIII століття) – формування народної інструментальної традиції; становлення місцевих музичних звичаїв, які тісно пов'язані з народною творчістю;

- просвітницько-духовний етап (XVIII–XIX століття) – музичні цехи; виникнення перших аматорських оркестрів;

- національно-ідентичний етап (кінець XIX – початок XX століття) – діяльність товариства «Просвіта», яке організувало концерти, музичні вечори та фестивалі; поширення аматорських інструментальних колективів, які виконували українську народну музику та твори національних композиторів; музичне мистецтво стає частиною національного руху, спрямованого на відродження української ідентичності;

- радянський етап (1944–1991 роки) – створення музичних шкіл, училищ, де розвивалося академічне інструментальне виконавство; поява професійних оркестрових колективів (симфонічні й духові оркестри, які діяли при закладах культури та освіти); репертуар часто орієнтувався на радянську ідеологію, але водночас зберігалися традиції виконання народних та класичних творів;

- етап державної незалежності та сучасність (з 1991 року) – відродження національних традицій; збереження національної музичної спадщини, розвиток камерних ансамблів і оркестрів; початок фестивально-конкурсного руху який сприяє популяризації оркестрового та камерного виконавства; інтеграція у світову музичну культуру – тернопільські музиканти й колективи беруть участь у міжнародних конкурсах і гастролях, сприяючи інтеграції регіону в глобальний культурний простір.

Пропонуємо для розгляду проєкт Регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства Тернопільщини.

1. **Актуальність програми.** Обґрунтування значущості розвитку музично-виконавських і композиторських традицій для культурного середовища регіону.

Визначення ролі оркестрового виконавства у розвитку, пропагуванні та збереженні національної музичної культури.

2. **Мета програми.** Розвиток і підтримка камерно-інструментального, оркестрового виконавства та композиторської творчості.

3. **Завдання програми.**

Популяризація класичної та сучасної української оркестрової музики.

Сприяння професійному зростанню музикантів і композиторів.

Підтримка співпраці між виконавцями, композиторами й освітніми закладами.

Розвиток регіональної композиторської школи.

Інтеграція інструментальних творів місцевих композиторів у глобальний культурний процес.

Створення платформ для виконавців, композиторів, аранжувальників для презентації творчих інструментальних проєктів.

4. Основні напрямки реалізації програми.

4.1. Освітній напрямок – підтримка мистецьких навчальних закладів у підготовці виконавців-інструменталістів; включення до освітніх програм навчальних курсів з оркестрового аранжування й композиції; організація майстер-класів із видатними диригентами, композиторами й виконавцями.

4.2. Культурно-мистецький напрямок – проведення конкурсів із виконання інструментальних творів місцевих композиторів; замовлення нових творів від українських композиторів для місцевих оркестрів; створення концертів і фестивалів, присвячених сучасній українській оркестровій музиці.

4.3. Музично-виконавський напрямок – підтримка виконавських колективів у підготовці складного сучасного репертуару; формування ансамблевих і оркестрових програм із залученням новітніх підходів до інтерпретації музики; популяризація оркестрових жанрів через виконання творів у сучасному стилі.

4.4. Розвиток композиторської школи – сприяння творчості молодих композиторів, включаючи гранти та конкурси; підтримка створення нових оркестрових і камерних композицій; випуск нотних видань із творами місцевих авторів для популяризації регіональної музики.

4.5. Соціальний напрямок – організація культурних заходів, які пропагують цінність української оркестрової музики; залучення молоді до активної участі в музично-виконавських і творчих проєктах; розробка системних заходів по формуванню слухацької аудиторії.

5. **Матеріально-технічне забезпечення** – створення ресурсної бази для роботи оркестрових колективів (оснащення оркестрів сучасними інструментами для якісного виконання; створення та обладнання репетиційних та концертних площадок; вирішення проблеми транспортного забезпечення концертних виїздів оркестрових колективів).

6. **Фінансове забезпечення програми** – гранти для композиторів і виконавців; підтримка програми за рахунок місцевих бюджетів, спонсорських внесків, партнерства з міжнародними фондами; фінансові надходження від публічного виконання творів (концерти, радіо, телебачення, трансляція в мережах) та інтернет-стримінгу (Spotify, Apple Music, YouTube тощо) – роялті.

7. **Моніторинг і оцінка програми** – відстеження успішності виконання програми через кількісні та якісні показники (кількість нових творів, проведених концертів і конкурсів, отримання грантів тощо); узагальнення результатів і пропозиції щодо продовження підтримки оркестрової музично-виконавської, композиторської та аранжувальної діяльності в регіоні. Ця структура враховує інтеграцію виконавців і композиторів, забезпечуючи синергію творчих процесів у Тернопільщині.

Отже, розробка Регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства є стратегічно важливою ініціативою, яка сприятиме підвищенню освітнього, культурного, соціального та економічного рівня регіону. Така програма стане каталізатором культурного відродження, гармонійного розвитку особистості та формування позитивного іміджу регіону на національному й міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Водяний, Б. (1999). Жанрова система та розвиток стилістики народної інструментальної музики Західного Поділля. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Мистецтвознавство*, 2, 87–92.

2. Водяний, Б. (2001). Народні музичні інструменти в традиційній культурі Західного Поділля. В *Традиційна народна культура Західного Поділля: Зб. статей і матеріалів* (с. 55–66). Тернопіль: Астон.
3. Гнатюк, В. (1896). Лірники з повіту Бучацького. *Етнографічний збірник НТШ*. Львів.
4. Гуменюк, А. (1972). *Інструментальна музика*. Київ.
5. Євгенєва, М. (2017). Формування та розвиток бандурного мистецтва Тернопільщини. Автореф. дис.. канд. мистецтвознавства. Львів.
6. Іванов, П. (1972). *Музики з Поділля*. Київ.
7. Смоляк, О. (2011). Традиційне народне інструментальне виконавство Західного Поділля в 50–60-их роках ХХ століття. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 1, 115–118.
8. Стельмашук, С. (2001). Троїста музика та її виконавці у Західному Поділлі. В *Традиційна народна культура Західного Поділля: Зб. статей і матеріалів* (с. 67–72). Тернопіль: Астон.

